

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

วิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาวิเคราะห์เรื่องสั้นของสุทธิพงษ์ ธรรมวุฒิ: การนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับมนุษย์” นี้ ผู้วิจัยกำหนดสมมติฐานเบื้องต้นอันเป็นประเด็นสำคัญของการศึกษาวิเคราะห์เรื่องสั้นของสุทธิพงษ์ ธรรมวุฒิไว้ 2 ประเด็น โดยจะกล่าวถึงแต่ละประเด็นตามลำดับ ดังนี้

ประเด็นแรก เรื่องสั้นของสุทธิพงษ์ ธรรมวุฒิ มีเนื้อหาที่แสดงให้เห็นแนวคิดเกี่ยวกับมนุษย์ในแง่มุมต่าง ๆ ที่น่าสนใจและเป็นประโยชน์ต่อแวดวงวรรณกรรมไทย นั้น พบว่าเรื่องสั้นของสุทธิพงษ์ ธรรมวุฒิมีการนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับมนุษย์เป็นสำคัญ ซึ่งแสดงให้เห็นลักษณะพื้นฐานของความเป็นมนุษย์ที่จะสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นปกติสุข สามารถศึกษาวิเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับมนุษย์ที่ปรากฏในเรื่องสั้นของสุทธิพงษ์ ธรรมวุฒิได้เป็น 7 ด้าน ได้แก่ ด้านเสรีภาพ ด้านศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ด้านการรู้จักและเข้าใจตนเอง ด้านความต้องการทางเพศ ด้านคุณธรรม ด้านค่านิยมทางสังคม และด้านบทบาทในสังคม ซึ่งในแต่ละด้านมีเนื้อหาที่น่าสนใจ ดังต่อไปนี้

ด้านเสรีภาพ เสรีภาพของมนุษย์ตามความหมายของสุทธิพงษ์ ธรรมวุฒิ หมายถึง ความสามารถของมนุษย์ที่จะเลือกกระทำหรือละเว้นการกระทำบางสิ่งบางอย่างได้ตามเจตจำนงของตนเอง และมนุษย์สามารถสร้างสรรค์ชีวิตของตนให้เป็นไปตามแบบที่ต้องการได้ สามารถแบ่งเสรีภาพของมนุษย์ได้เป็นเสรีภาพในการมีชีวิต เสรีภาพในการดำเนินชีวิต และเสรีภาพในความรู้สึกลึกซึ้ง

ด้านศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามความหมายของสุทธิพงษ์ ธรรมวุฒิ หมายถึง คุณค่าอันมีอยู่ภายในตัวตนของมนุษย์ทุกคน เป็นคุณค่าที่ต้องได้รับการเคารพนับถือจากเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน และเป็นสิ่งที่กำหนดพฤติกรรมหรือการกระทำของมนุษย์ที่สามารถทำให้มนุษย์เกิดความภาคภูมิใจในตนเองได้ สามารถแบ่งศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ได้เป็นศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์จากการมีชีวิตที่สมบูรณ์ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์จากการประกอบอาชีพ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์จากการสร้างภาพ

ด้านการรู้จักและเข้าใจตนเอง การรู้จักและเข้าใจตนเองตามความหมายของสุทธิพงษ์ ธรรมวุฒิ หมายถึง การที่มนุษย์สามารถสร้างสรรค์ชีวิตให้มีความหลากหลายและเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ตนเองต้องการได้ จากการทำความเข้าใจและเรียนรู้ความเป็นตัวตนของตนเอง ซึ่งอาจจะเหมือนหรือแตกต่างจากคนอื่น ๆ และเมื่อมนุษย์แต่ละคนรู้จักและเข้าใจตนเองแล้วก็จะได้เลือกรับและสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ ให้เกิดแก่ส่วนรวมได้อย่างสอดคล้องกับความต้องการของตนเองต่อไป สามารถแบ่งการรู้จักและเข้าใจตนเองของมนุษย์ได้เป็นการรู้จักและเข้าใจอารมณ์ความรู้สึกของตนเอง การรู้จักและเข้าใจศักยภาพของตนเอง และการรู้จักควบคุมตัวเอง

ด้านความต้องการทางเพศ ความต้องการทางเพศตามความหมายของสุทธิพงษ์ ธรรมวุฒิ หมายถึง ความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ และเป็นพฤติกรรมที่มีเพื่อการดำรงเผ่าพันธุ์ของตนไว้ ซึ่งเป็นสิ่งที่อยู่คู่กับความเป็นมนุษย์ สามารถแบ่งความต้องการทางเพศของมนุษย์ได้เป็น ความต้องการทางเพศที่เกิดจากการได้รับแรงกระตุ้น และความต้องการทางเพศที่เกิดจากความรู้สึกกดดัน

ด้านคุณธรรม คุณธรรมตามความหมายของสุทธิพงษ์ ธรรมวุฒิ หมายถึง สภาพของบุคคล งามความดี ซึ่งเป็นสิ่งที่ควรจะมีปลูกฝังให้มนุษย์ทุกคนได้ตระหนักและปฏิบัติตน เพราะคุณธรรมเป็นความดีงามที่จะช่วยทำให้มนุษย์สามารถอยู่ร่วมกันได้ เป็นสิ่งที่ช่วยค้ำจุนให้สังคมมั่นคงและเจริญก้าวหน้าต่อไป สามารถแบ่งคุณธรรมของมนุษย์ได้เป็นความเมตตากรุณา ความซื่อสัตย์ และความวิริยะอุตสาหะ

ด้านค่านิยมทางสังคม ค่านิยมทางสังคมตามความหมายของสุทธิพงษ์ ธรรมวุฒิ หมายถึง แบบอย่างพฤติกรรมที่พึงปรารถนาโดยสังคมถือว่ามีคุณค่า ซึ่งอาจจะเกี่ยวข้องกับวัตถุหรือไม่ก็ได้ และในแต่ละสังคมก็อาจจะมีค่านิยมที่เหมือนหรือแตกต่างกันไป สามารถแบ่งค่านิยมทางสังคมได้เป็นการนิยมยกย่องเงินและความมั่งคั่ง การนิยมยกย่องผู้มีความรู้ความสามารถ และการนิยมดื่มสุรา

ด้านบทบาทในสังคม บทบาทในสังคมตามความหมายของสุทธิพงษ์ ธรรมวุฒิ หมายถึง พฤติกรรมที่สังคมกำหนดและคาดหวังให้บุคคลกระทำตามสถานภาพของบุคคลนั้น โดยสถานภาพของบุคคล คือตำแหน่งของบุคคลในระบบสังคมที่แสดงว่าบุคคลนั้นเป็นใครซึ่งจะเชื่อมโยงกับบทบาททำให้ทราบว่าบุคคลนั้นควรทำอะไรเมื่ออยู่ในตำแหน่งหรือสถานภาพต่าง ๆ สามารถแบ่งบทบาทในสังคมของมนุษย์ได้เป็นบทบาทของพ่อแม่ บทบาทของสามีภรรยา บทบาทของมิตร และบทบาทของสื่อมวลชน

จากแนวคิดเกี่ยวกับมนุษย์ที่ปรากฏในเรื่องสั้นของสุทธิพงษ์ ธรรมวุฒิทั้ง 7 ด้านพบว่าเป็นแนวคิดที่น่าสนใจและเป็นประโยชน์ต่อแวดวงวรรณกรรมไทยในแง่ที่ทำให้ผู้อ่านเห็นความสัมพันธ์

ของมนุษย์ในด้านต่าง ๆ ซึ่งสามารถพิจารณา ได้เป็นความสัมพันธ์ในสองลักษณะ คือความสัมพันธ์ที่มนุษย์มีต่อตนเอง ซึ่งเป็นการพิจารณามนุษย์โดยเน้นถึงความสำคัญของประสบการณ์และอารมณ์ความรู้สึกส่วนบุคคลอันเป็นความคิดที่แสวงหาการตระหนักรู้จากภายในตัวตนของมนุษย์ และความสัมพันธ์ที่มนุษย์มีต่อมนุษย์คนอื่น ซึ่งพิจารณาจากการที่มนุษย์มีการติดต่อสัมพันธ์กับมนุษย์ด้วยกันอันเนื่องมาจากความจำเป็นในการดำรงชีวิตหลากหลายลักษณะ จากการเสนอแนวคิดทั้ง 7 ด้านในเรื่องสั้นของสุทธิพงษ์ ธรรมวุฒิแสดงให้เห็นว่าการที่มนุษย์จะมีชีวิตอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุขในสภาวะต่าง ๆ มนุษย์จำเป็นต้องเรียนรู้และเข้าใจทั้งในเรื่องของตนเอง ครอบครัว เพื่อนฝูง และคนอื่น ๆ ที่ไม่รู้จักกัน การสร้างกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ขึ้นในสังคม ก็เพื่อใช้บังคับไม่ให้เกิดการแก่งแย่ง เกรงใจเอาเปรียบ หรือเบียดเบียนซึ่งกันและกัน แต่ทั้งนี้กฎเกณฑ์ที่สร้างขึ้นมานี้จะไม่สามารถทำให้มนุษย์มีความสุขในสังคมได้ หากมนุษย์ไม่รู้จักตัวเอง ไม่พยายามศึกษาและทำความเข้าใจผู้อื่น ตลอดจนไม่รู้จักรู้จักการให้และการเสียสละเพื่อผู้อื่น และสังคมส่วนรวมควบคู่กันไป

ประเด็นที่สอง เรื่องสั้นของสุทธิพงษ์ ธรรมวุฒิ มีกลวิธีเด่นในการเสนอแนวคิดเกี่ยวกับมนุษย์ที่เป็นลักษณะเฉพาะ ซึ่งพิจารณาได้จากการใช้กลวิธีการนำเสนอเรื่อง และกลวิธีทางภาษานั้น พบว่าเรื่องสั้นของสุทธิพงษ์ ธรรมวุฒิมีการใช้กลวิธีเด่นที่สอดคล้องกับสมมติฐานดังกล่าวซึ่งมีเนื้อหาที่น่าสนใจ ดังต่อไปนี้

กลวิธีการเสนอเรื่อง หมายถึง เทคนิคการเล่าเรื่องหรือการบรรยายเรื่องของนักเขียนแต่ละคนซึ่งเป็นสิ่งหนึ่งที่ทำให้เรื่องสั้นแต่ละเรื่องมีลักษณะเฉพาะตัว และเป็นกลวิธีที่สามารถสะท้อนให้เห็นมุมมองของนักเขียนได้เป็นอย่างดี จากการศึกษาวิเคราะห์เรื่องสั้นของสุทธิพงษ์ ธรรมวุฒิ พบว่ามีการใช้กลวิธีการเสนอเรื่องที่ที่น่าสนใจ 2 วิธี คือ การเสนอเรื่องโดยตัวละครเป็นผู้เสนอเรื่องโดยตรง และการเสนอเรื่องโดยวิธีแสดงกระแสสำนึก ทั้งนี้การเสนอเรื่องโดยตัวละครเป็นผู้เสนอเรื่องโดยตรงเป็นการเสนอเรื่องโดยการเล่าเรื่องของตัวละครในรูปของเหตุการณ์หรือการเสนอพฤติกรรมของตัวละครให้ผู้อ่านทราบ สามารถแบ่งได้เป็นการเสนอเรื่องโดยตัวละครสำคัญ และการเสนอเรื่องโดยตัวละครสำคัญรองลงมา ส่วนการเสนอเรื่องด้วยวิธีแสดงกระแสสำนึกเป็นกลวิธีในการเสนอเรื่องโดยการแสดงการหลังไหลของประสบการณ์ภายในของตัวละคร อันได้แก่ การพรรณนาความรู้สึกนึกคิด อารมณ์ ความทรงจำ ตลอดจนกระบวนการทางจิตทั้งหลายออกมาในลักษณะของการพูดคนเดียวในใจ ซึ่งเป็นการระบายอารมณ์ความรู้สึกต่าง ๆ แทนการเสนอเรื่องในรูปของเหตุการณ์หรือการเสนอพฤติกรรมของตัวละคร

จากการศึกษากลวิธีการเสนอเรื่องในเรื่องสั้นของสุทธิพงษ์ ธรรมวุฒิ พิจารณาได้ว่ากลวิธีการเสนอเรื่องโดยตัวละครเป็นผู้เสนอเรื่องโดยตรง ทั้งการเสนอเรื่องโดยตัวละครสำคัญและ

ตัวละครสำคัญรองลงมา มีข้อดีตรงที่สามารถทำให้ผู้อ่านมีความรู้สึกว่าการอ่านน่าเชื่อถือและมีความจริงจังมาก เพราะมีความรู้สึกที่ผู้เสนอเรื่องเป็นผู้ประสบเหตุการณ์ด้วยตนเอง และกำลังเล่าเรื่องให้ผู้อ่านฟังอยู่ นอกจากนี้ยังทำให้ผู้อ่านรู้สึกว่าได้เข้าไปมีส่วนร่วมอยู่ในเหตุการณ์ในเรื่องตลอดเวลา แต่ทั้งนี้ก็มีข้อเสียเพราะเป็นการจำกัดเสรีภาพของผู้เขียนในการเสนอเรื่องเพราะสามารถเสนอเรื่องได้เฉพาะภายในขอบเขตที่ตัวละครผู้เสนอเรื่อง คิดเห็น กระทำ หรือตามที่รู้สึกเท่านั้น นอกจากนี้ในการใช้ตัวละครสำคัญเป็นผู้นำเสนอเรื่องนั้นในบางครั้งผู้เสนอเรื่องจะไม่สามารถบรรยายการกระทำที่เด่น ๆ หรือความสามารถพิเศษบางอย่างของตนได้ เพราะจะทำให้ผู้อ่านเห็นว่าเป็นการยกย่องตัวเองจนเกินไป แต่หากเป็นการใช้ตัวละครสำคัญรองลงมาเป็นผู้เสนอเรื่องก็จะสามารถบรรยายการกระทำที่เด่น ๆ ของตัวละครสำคัญได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ส่วนกลวิธีการเสนอเรื่องโดยวิธีแสดงกระแสสำนึกนั้น เป็นการสะท้อนให้เห็นว่าผู้เขียนต้องการความอิสระในการนำเสนอสาระ และแสดงความเป็นจริงในความเป็นมนุษย์ให้กระจ่างชัด โดยผ่านกระบวนการคิดของตัวละครในแง่มุมต่าง ๆ ของชีวิต ซึ่งผู้เขียนบรรยายเหตุการณ์หรือพฤติกรรมของตัวละครตามสภาพที่เป็นจริง โดยปราศจากการสอดแทรกความคิดเห็นหรือการแสดงทรรศนะเชิงวิจารณ์ต่อเรื่องนั้น ๆ ดังนั้นการใช้กลวิธีการเสนอเรื่องหรือมุมมองแบบกระแสสำนึกในเรื่องสั้นจึงนับว่ามีความน่าสนใจและเหมาะสมที่จะใช้ศึกษาเพื่อทำความเข้าใจกับความรู้สึกนึกคิดของมนุษย์ที่ถูกถ่ายทอดออกมาในขณะที่มีอารมณ์ต่าง ๆ เกิดขึ้นได้เป็นอย่างดี

กลวิธีการใช้ภาษา หมายถึง วิธีการใช้ภาษาอย่างมีศิลปะเพื่อเป็นองค์ประกอบหนึ่งในการถ่ายทอดแนวคิดที่สำคัญที่ผู้เขียนต้องการสื่อไปยังผู้อ่าน โดยที่นักเขียนแต่ละคนอาจจะใช้กลวิธีทางภาษาหลายลักษณะแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับความเชี่ยวชาญ ความสามารถ และประสบการณ์ในการใช้ภาษาของแต่ละบุคคล ทั้งนี้เพื่อการสร้างสรรค์ให้วรรณกรรมแต่ละเรื่องมีคุณค่า น่าสนใจ และสามารถสร้างอารมณ์กระแทกใจผู้อ่านได้ จากการศึกษาวิเคราะห์เรื่องสั้นของสุทธิพงษ์ ธรรมวุฒิพบว่าผู้เขียนมีกลวิธีการใช้ภาษาที่น่าสนใจและเป็นลักษณะเฉพาะตัวทั้งในด้านการใช้คำ การใช้ภาพพจน์ และการใช้สำนวน กล่าวคือ ด้านการใช้คำ เป็นการนำคำที่มีอยู่ในภาษามาปรับเปลี่ยนเลือกใช้สร้างสรรค์และมีศิลปะ ทั้งโดยการใช้คำซ้อน การใช้คำซ้ำ และการใช้คำตรงกันข้ามที่มีความน่าสนใจทั้งเรื่องของเสียงและความหมายของคำ เพื่ออธิบายและแสดงให้เห็นลักษณะความเป็นมนุษย์ทั้งด้านอารมณ์ความรู้สึกภายในจิตใจ รวมถึงรูปลักษณ์และพฤติกรรมภายนอกที่มีความหลากหลาย ที่สามารถทำให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจความเป็นมนุษย์และแนวคิดที่เกี่ยวกับมนุษย์ได้กระจ่างชัดขึ้น ด้านการใช้ภาพพจน์ มีการใช้ภาพพจน์อุปมา อุปลักษณ์ อดิพจน์ และบุคลาธิษฐาน ซึ่งเป็นการใช้ภาษาที่มีผลต่อความเข้าใจความรู้สึกของมนุษย์ยิ่งกว่าการใช้ถ้อยคำธรรมดา ทั้งนี้เพราะภาพพจน์มีความหมายที่แฝงเร้นอยู่ อันก่อให้เกิดพลังที่สามารถสร้าง

ภาพในจิตใจได้กระจ่างแจ่มชัด และสามารถสร้างอารมณ์ความรู้สึกได้ดี ทำให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพ และเข้าใจความคิดเกี่ยวกับมนุษย์ของผู้เขียนที่ต้องการนำเสนอได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ส่วนด้านการใช้สำนวน มีการใช้สำนวนเสียดสีประชดประชัน การใช้สำนวนขบขัน และการใช้สำนวนบริภาษ ซึ่งเป็นการใช้ภาษาเพื่อถ่ายทอดให้เห็นอารมณ์ความรู้สึกของมนุษย์เมื่อมีเหตุการณ์ต่าง ๆ เข้ามาส่งผลกระทบในชีวิต ซึ่งสามารถแสดงให้เห็นลักษณะความเป็นมนุษย์ได้เป็นอย่างดี

จากการศึกษาวิเคราะห์กลวิธีในการเสนอแนวคิดเกี่ยวกับมนุษย์ในเรื่องสั้นของสุทธิพงษ์ ธรรมวุฒิ สามารถสรุปได้ว่าเป็นการถ่ายทอดลักษณะความเป็นมนุษย์ที่แสดงให้เห็นพฤติกรรม อารมณ์ โดยเฉพาะความรู้สึกนึกคิดของมนุษย์ที่เกิดขึ้นภายใต้เหตุการณ์หรือสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เข้ามาผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ในสังคม ทั้งนี้เพื่อนำให้ผู้อ่านเข้าใจแนวคิดเกี่ยวกับมนุษย์ในด้านต่าง ๆ ได้อย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น ผ่านการถ่ายทอดทางภาษาอย่างมีศิลปะและสร้างสรรค์ทั้งในด้านการใช้คำ การใช้ภาพพจน์ และการใช้สำนวน

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิทยานิพนธ์เรื่อง “การวิเคราะห์เรื่องสั้นของสุทธิพงษ์ ธรรมวุฒิ: การนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับมนุษย์” ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ควรศึกษาเรื่องสั้นของสุทธิพงษ์ ธรรมวุฒิ ควบคู่ไปกับประวัติของผู้เขียนและบริบททางสังคม เพื่อพิจารณาพัฒนาการทางแนวคิดและกลวิธีการนำเสนอแนวคิดที่ปรากฏในเรื่องสั้น
2. ควรศึกษาวิเคราะห์แนวคิดในวรรณกรรมประเภทอื่น ๆ ของสุทธิพงษ์ ธรรมวุฒิ เช่น บทความ บทโทรทัศน์ เป็นต้น เพื่อศึกษาเปรียบเทียบแนวคิดที่ปรากฏในวรรณกรรมดังกล่าวว่ามีความสอดคล้องหรือแตกต่างจากแนวคิดที่ปรากฏในวรรณกรรมประเภทเรื่องสั้นหรือไม่

การศึกษาวเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับมนุษย์ในเรื่องสั้นเป็นอีกมุมมองหนึ่งของการศึกษาวเคราะห์แนวคิดที่น่าสนใจ จากการศึกษาดังกล่าวจึงอาจเป็นแนวทางในการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับมนุษย์ในเรื่องสั้นของนักเขียนท่านอื่น ๆ ต่อไป